3-SHO‘BA. PEDAGOGIK MAHORAT VA TARBIYA PEDAGOGIKASINI RIVOJLVNTIRISHDA ILG‘OR XORIJ TAJRIBALARIDAN FOYDALANISH

PEDAGOGIK MAHORAT VA TARBIYA PEDAGOGIKASINI RIVOJLVNTIRISHDA FINLYANDIYA TA’LIM TIZIMI TAJRIBALARIDAN FOYDALANISH

Muslimov N.A., Nizomiy nomidagi TDPU huzuridagi pedagog kadrlarni qayta tayyorlash va ularni malakasini oshirish tarmoq markazi rahbari pedagogika fanlari doktori (DsC), professor

Anotatsiya.Mazkur maqolada Finlyandiyada o‘qituvchilarni tayyorlash va malakasini oshirish, o‘quvchilarga individual yondashuvni ta'minlash, shuningdek, ta'lim jarayonida ijtimoiy va madaniy qadriyatlarni inobatga olish kabi muhim jihatlar tahlil qilinadi.

Kalit sO‘zlar: Pedagogik mahorat, tarbiya pedagogikasi, Finlyandiya ta'lim tizimi, o‘qituvchilarni tayyorlash, ta'lim islohotlari, innovatsiя, metod, o‘quvchi, qadriyatlar, ta'lim jarayoni, xalqaro tajribalar, ta'lim modernizatsiyasi.

Аннотация. В статье анализируются важные аспекты подготовки и повышения квалификации учителей в Финляндии, такие как обеспечение индивидуального подхода к учащимся, а также учет социальных и культурных ценностей в образовательном процессе.

Ключевые слова: педагогические навыки, педагогика образования, финская система образования, подготовка учителей, образовательные реформы, инновации, метод, ученик, ценности, образовательный процесс, международный опыт, модернизация образования.

Abstract. This article analyzes important aspects of teacher training and professional development in Finland, ensuring an individual approach to students, as well as taking into account social and cultural values in the educational process

Keywords: Pedagogical skills, educational pedagogy, Finnish education system, teacher training, educational reforms, innovation, method, student, values, educational process, international experiences, educational modernization.

Hozirgi kunda ta’lim tizimi, ayniqsa, pedagogik mahorat va tarbiya pedagogikasining rivojlanishi nafaqat xalqaro miqyosda, balki O‘zbekistonda ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Pedagogik mahoratning yuqori darajaga kO‘tarilishi O‘qituvchilarning malakasini oshirish, ta’limning sifatini yaxshilash, yoshlarni zamonaviy talablar asosida tarbiyalash jarayonida beqiyos rol o‘ynaydi. Shu bilan birga, tarbiya pedagogikasi yosh avlodni insonparvarlik, milliy qadriyatlar va zamonaviy hayotga mos ravishda tarbiyalashda alohida o‘rin tutadi.

O‘zbekiston Respublikasi ta’lim tizimida olib borilayotgan islohotlar mamlakatni global ta'lim maydonida raqobatbardosh qilish, yoshlarni har tomonlama rivojlantirishga yo‘naltirilgan. Pedagogik mahoratni rivojlantirishda dunyoning turli mamlakatlarida turli tizimlar va metodikalar samarali qo‘llanilmoqda. Yevropa va Shimoliy Amerika davlatlarida O‘qituvchilarni tayyorlash va malakasini oshirishga katta e’tibor qaratiladi. Masalan, Finlyandiya o‘qituvchilari nafaqat pedagogik bilimlarga, balki pedagogik mahoratni rivojlantirishga ham alohida ahamiyat beriladi. Finlyandiya modelida O‘qituvchilarni tayyorlashda amaliyotni nazariyadan ustun

qo‘yish, o‘qituvchilarni mustaqil fikrlashga rag‘batlantirish va ularni zamonaviy ta’lim texnologiyalaridan foydalana olishga o‘rgatish asosiy o‘rin tutadi.

Bugungi kunda ta'lim tizimining samaradorligi nafaqat O‘quvchilarning bilim darajasi, balki ularning shaxsiy, ijtimoiy va emotsional rivojlanishi bilan ham bog'liq. Har bir jamiyat O‘z ta'lim tizimida mustahkam va barqaror asoslar yaratishga intiladi, chunki ta'lim – kelajakni quruvchi eng muhim omil hisoblanadi. Shu sababli, ta'lim tizimini rivojlantirishda dunyo bo‘ylab muvaffaqiyatli tajribalarga tayanish zarurati kuchaymoqda. Finlandiya ta'lim tizimi – o‘zining innovatsion, samarali va talaba markazli yondashuvi bilan dunyoda eng yuqori baholangan tizimlardan biridir.

Finlandiya o‘zining pedagogik va tarbiyaviy yondashuvlari bilan ajralib turadi. Bu mamlakatda ta'lim jarayoni nafaqat bilim olishni, balki shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishni ta'minlashga ham qaratilgan. Finlandiya ta'lim tizimida o‘qituvchilarning malakasi, talabalarga individual yondashish, ijtimoiy va emotsional tarbiya, hamda jamoaviy ishlash kabi asosiy tamoyillar ta'lim sifatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Bu tajribalardan foydalanish, nafaqat o‘quvchilarning bilimini oshirish, balki ularning shaxsiy rivojlanishi va jamiyatda o‘z o‘rnini topishiga ham yordam beradi.

Finlandiya ta'lim tizimining asosiy tamoyillari – individual yondashuv, o‘qituvchilarning yuqori malakasi, o‘quvchilarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishi, shuningdek, ta'lim jarayonida o‘zaro hamkorlik va kreativ yondashuvlar qo‘llaniladi. O‘zbekiston ta'lim tizimi ham rivojlanish yo‘lida bo‘lib, bu tizimda innovatsion pedagogik yondashuvlarni joriy etish juda muhimdir. Shuning uchun Finlandiya ta'lim tajribalaridan foydalanish, pedagogik mahorat va tarbiya pedagogikasini rivojlantirishda katta ahamiyatga ega.Quyida Finlandiya ta'lim tizimidan o‘rganish mumkin bo‘lgan ba'zi asosiy jihatlar keltirib O‘tamiz:

1. **O‘qituvchilarning malakasi va tayyorgarligi**

Finlandiyada o‘qituvchilar o‘z kasbiga katta e'tibor berishadi. O‘qituvchilikka kirish uchun pedagogika universitetlarida malakali ta'lim olish zarur. O‘qituvchilarga yuqori darajadagi bilim va amaliy tajriba beriladi, bu esa ularning ishga bo‘lgan ishtiyoqini va samaradorligini oshiradi. O‘qituvchilarning doimiy ravishda o‘z bilimlarini yangilab borishlari ham muhim hisoblanadi.

2. **Talaba markazli yondashuv**

Finlandiyada ta'lim tizimi talaba markazida bo‘lib, har bir talabaning individual ehtiyojlari va qobiliyatlariga mos keladi. Bu yondashuv pedagogikani rivojlantirishda muhim o‘rin tutadi, chunki O‘quvchilarga O‘zlariga qulay bo‘lgan tarzda o‘rganish imkoniyati yaratiladi.

3. **Ijtimoiy va emotsional tarbiya**

Finlandiya ta'lim tizimida ijtimoiy va emotsional tarbiya katta ahamiyatga ega. O‘qituvchilar nafaqat bilim berishadi, balki talabalarning shaxsiy rivojlanishini qo‘llab-quvvatlashadi. Bu, o‘z navbatida, pedagogikaning insonparvarlik tamoyillariga asoslangan rivojlanishiga yordam beradi. Muh

4. **Muvaffaqiyatli jamoaviy ishlash**

Finlandiya ta'lim tizimi o‘qituvchilar va boshqa ta'lim muassasalari xodimlari O‘rtasida kuchli hamkorlikni targ'ib qiladi. O‘qituvchilar o‘zaro maslahatlashib,

talabalar bilan samarali ishlash uchun strategiyalarni ishlab chiqishadi. Bu yondashuv ta'lim jarayonining sifatini oshirishga yordam beradi.

5. **Ko‘p darajali baholash tizimi**

Finlandiyada o‘quvchilarni baholash tizimi faqatgina testlar va imtihonlarga asoslanmaydi. O‘quvchilarning bilimini baholashda kreativ yondashuvlar, loyihalar, guruh ishlari va o‘z-o‘zini baholash metodlari qo‘llaniladi. Bu pedagogika jarayonida o‘quvchilarning o‘zini o‘zi baholash va o‘zini anglashga yordam beradi. Ta’limdagi muhim jihati:

An’anaviy baholash tizimidan farqli O‘laroq, kreativ va kO‘p tomonlama baholash usullari.

O‘quvchilarning o‘z fikrini bildirishga imkoniyat yaratish.

6. **Barqarorlik va uzoq muddatli natijalar**

Finlandiya ta’lim tizimi qisqa muddatli yutuqlarga emas, balki uzoq muddatli va barqaror rivojlanishga qaratilgan. Ta’limni rivojlantirishda o‘quvchilarning shaxsiy rivojlanishi, ularning ijtimoiy va emosional farovonligi hamda bilim olish jarayonining davomiyligi muhim hisoblanadi.Ta'limdagi muhim jihati:

O‘quvchilarni uzoq muddatli muvaffaqiyatlarga tayyorlash.

Ta’limni tizimli va barqaror ravishda rivojlantirish.

Finlandiya ta’lim tizimi nafaqat yuqori akademik natijalarga erishishni, balki shaxsiy, ijtimoiy va emosional rivojlanishni ham ta'minlashga intiladi. Pedagogika va tarbiya sohasida Finlandiya tajribalaridan foydalanish, o‘qituvchilarning malakasini oshirish, talabalarning individual ehtiyojlariga e'tibor qaratish, hamkorlikni rag'batlantirish va innovatsion baholash tizimlarini joriy etish orqali ta'lim tizimini samarali rivojlantirish mumkin.

Finlandiya ta’lim tizimi pedagogik mahorat va tarbiya pedagogikasini rivojlantirishda o‘zining ilg'or yondashuvlari bilan katta o‘rnak bo‘la oladi. O‘zbekiston ta'lim tizimida Finlandiya tajribalarini qo‘llash orqali o‘qituvchilarning malakasini oshirish, talabalarga individual yondashuvni tatbiq etish, ijtimoiy va emotsional rivojlanishni qo‘llab-quvvatlash, baholash tizimini kengaytirish va jamoaviy ishlashni rag'batlantirish mumkin. Bu o‘zgarishlar o‘quvchilarning sifatli ta'lim olishlari va kelajakda muvaffaqiyatli shaxslar bo‘lib shakllanishlariga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mirziyoyev, Sh. M. (2020). O‘zbekiston Respublikasida ta'lim tizimini rivojlantirishga doir davlat siyosati va islohotlar.
2. Kerr, D. (2011). Finland's Education System: What Can We Learn? Journal of Education, 30(4), 12-20.
3. Sahlberg, P. (2011). Finnish Lessons: What Can the World Learn from Educational Change in
4. Darling-Hammond, L. (2017). The Flat World and Education: How America’s Commitment to
5. Pasi Sahlberg (2015). The Global Education Race: Taking the Measure of PISA and
6. Kelley, P., & Tang, S. (2017). Education for the 21st Century: Implications for Pedagogy.